WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 18 grudnia 2008 r. *

W sprawie C-349/07

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Supremo Tribunal Administrativo (Portugalia) postanowieniem z dnia 12 czerwca 2007 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 27 lipca 2007 r., w postępowaniu

Sopropé — Organizações de Calçado, Lda

przeciwko

Fazenda Pública,

przy udziale:

Ministério Público,

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: C.W.A. Timmermans, prezes izby, J.C. Bonichot (sprawozdawca), K. Schiemann, P. Kūris i L. Bay Larsen, sędziowie,

* Język postępowania: portugalski.

rzecznik generalny: V. Trstenjak,

sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Sopropé — Organizações de Calçado, Lda przez A. Caneirę, advogado,

— w imieniu rządu portugalskiego przez H. Venturę, C. Guerrę Santos oraz L. Fernandesa, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu włoskiego przez I.M. Braguglię, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez G. Albenziego, avvocato dello Stato,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez S. Schønberga oraz P. Guerrę e Andradego, działających w charakterze pełnomocników,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 2 października 2008 r.,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia dotyczy wykładni zasady przestrzegania prawa do obrony.

2 Wniosek ten został złożony w ramach postępowania pomiędzy spółką Sopropé — Organizações de Calçado, Lda (zwaną dalej „Sopropé") a Fazenda Pública (skarbem państwa), dotyczącego żądania zapłaty a posteriori długu celnego ustalonego w wyniku kontroli pochodzenia towarów przywiezionych do Portugalii przez tę spółkę w latach 2000–2002.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

3 Rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiające Wspólnotowy kodeks celny (Dz.U. L 302, s. 1) zostało zmienione przez rozporządzenie

Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 2700/2000 z dnia 16 listopada 200 r. (Dz.U. L 311, s. 17) (zwane dalej „kodeksem celnym").

4 Tytuł VII rozdział 3 kodeksu celnego w art. 217–232 traktuje o zapłacie długu celnego.

5 Artykuł 221 ust. 1 kodeksu celnego stanowi, że:

„Niezwłocznie po dokonaniu zaksięgowania dłużnik zostaje powiadomiony o kwocie należności zgodnie z odpowiednią procedurą".

6 Zgodnie z art. 222 ust. 1 lit. a) kodeksu celnego:

„1. Każdą kwotę należności, o której zgodnie z art. 221 został powiadomiony dłużnik, uiszcza on w następujących terminach:

a) jeżeli osoba ta nie korzysta z żadnego z ułatwień płatniczych przewidzianych w art. 224–229, płatność zostaje dokonana w wyznaczonym terminie.

Bez uszczerbku dla przepisu drugiego akapitu art. 244 termin ten nie może przekraczać dziesięciu dni, licząc od powiadomienia dłużnika o kwocie należności, a w przypadku całościowego zaksięgowania zliczonych kwot na warunkach przewidzianych w art. 218 ust. 1 akapit drugi termin ten zostaje wyznaczony w taki sposób, aby uniemożliwić dłużnikowi uzyskanie dłuższego terminu na uiszczenie należności niż ten, jaki by uzyskał w przypadku odroczenia płatności.

[…]".

7 Przepisy zawarte w art. 243–246 w tytule VIII kodeksu celnego dotyczą prawa do odwołania.

8 Zgodnie z art. 245 kodeksu:

„Przepisy dotyczące stosowania postępowania odwoławczego określają państwa członkowskie".

Przepisy krajowe

9 Lei Geral Tributária (portugalska ordynacja podatkowa, zwana dalej „LGF"), przyjęta rozporządzeniem z mocą ustawy nr 398/98 z dnia 12 grudnia 1998 r. wyraźnie przewiduje zasadę uczestnictwa w postępowaniu podatkowym, która została ustano-

wiona w art. 267 Konstytucji Republiki Portugalskiej i została wcześniej przewidziana w odniesieniu do postępowania administracyjnego w art. 100 i nast. kodeksu postępowania administracyjnego.

10 Zgodnie z art. 60 tej ustawy w brzmieniu mającym zastosowanie do okoliczności faktycznych postępowania przed sądem krajowym:

„1. Podatnicy, chyba że ustawa stanowi inaczej, uczestniczą w przygotowaniu dotyczącej ich decyzji w następujący sposób:

a) mają prawo do bycia wysłuchanym przed nałożeniem należności;

[…]

e) mają prawo do bycia wysłuchanym przed zamknięciem sprawozdania inspektora podatkowego.

[…]

4. Prawo do bycia wysłuchanym powinno zostać wykonane w terminie ustalonym przez organy podatkowe w liście poleconym za potwierdzeniem odbioru wysłanym w tym celu do miejsca zamieszkania podatnika dla celów podatkowych.

[…]

6. Termin dla wykonania prawa do bycia wysłuchanym ustnie lub na piśmie nie może być krótszy niż 8 dni i nie dłuższy niż 15 dni.

[…]".

11 Regime Complementar do Procedimento de Inspecção Tributária (system uzupełniający do postępowania w sprawie kontroli podatkowej) został przyjęty dekretem z mocą ustawy nr 413/98 z dnia 31 grudnia 1998 r.

12 Zgodnie z art. 60 rzeczonego rozporządzenia z mocą ustawy dotyczącego wcześniejszego wysłuchania:

„1. Po zakończeniu czynności kontrolnych, wówczas gdy w ich wyniku doszło do wydania decyzji o opodatkowaniu lub decyzji podatkowych niekorzystnych dla podmiotu podlegającego kontroli, projekt sprawozdania z kontroli, zawierający te decyzje oraz ich uzasadnienie, powinien zostać doręczony temu podmiotowi w terminie 10 dni.

2. Przy doręczeniu wyznacza się termin od 8 do 15 dni w celu umożliwienia kontrolowanemu podmiotowi wypowiedzenia się w przedmiocie rzeczonego sprawozdania z kontroli.

3. Kontrolowany podmiot może wypowiedzieć się na piśmie lub ustanie. W tym ostatnim wypadku oświadczenia są protokołowane.

4. Ostateczne sprawozdanie jest sporządzane w terminie 10 dni następujących po oświadczeniach, o których mowa w poprzedzającym ustępie".

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

13 Sopropé jest portugalskim przedsiębiorstwem sprzedającym obuwie importowane z Azji. Postępowanie przed sądem krajowym dotyczy 52 transakcji przywozu obuwia pochodzącego z Kambodży, które z uwagi na ich rzekome pochodzenie skorzystały z preferencyjnego traktowania celnego na podstawie systemu preferencji ogólnych w okresie dwuipółletnim, od 2000 r. do połowy 2002 r.

14 Kontrola została przeprowadzona na początku 2003 r. przez dyrekcję portugalskich służb ds. nadużyć celnych w ramach misji współpracy administracyjnej zapoczątkowanej przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) w celu zbadania pochodzenia obuwia przywożonego z Azji.

15 Weryfikacja przeprowadzana przez organy celne w Sopropé rozpoczęła się w dniu 14 lutego 2003 r. W jej wyniku organy portugalskie ustaliły, że wyżej wymienione 52 transakcje przywozu zostały dokonane za okazaniem świadectw pochodzenia oraz że listy przewozowe były sfałszowane.

16 Służby celne stwierdziły, że przywożone towary nie miały preferencyjnego pochodzenia, a co za tym idzie, że nie powinny one korzystać z systemu preferencji ogólnych oraz że w związku z tym należy zastosować stawkę cła stosowaną do towarów pochodzących z państw trzecich.

17 W dniu 3 lipca 2003 r. Sopropé została poinformowana, że może skorzystać z prawa do wcześniejszego wysłuchania w sprawie projektu sprawozdania z kontroli oraz załączników do niego w terminie 8 dni na podstawie art. 60 LFG. Spółka skorzystała z tego prawa w dniu 11 lipca 2003 r.

18 Stwierdzając, że Sopropé nie przedstawiła żadnego nowego dowodu, który mógłby zmienić sprawozdanie z kontroli, organy celne poinformowały ją pismem z dnia 16 lipca 2003 r., otrzymanym przez nią następnego dnia, iż ma ona zgodnie z art. 222 kodeksu celnego 10 dni na zapłatę należnego cła. Rzeczona należność celna wyniosła 212 684,98 EUR, i powiększona została o 36 757,99 EUR podatku od wartości dodanej oraz o 19,30 EUR tytułem odsetek za opóźnienie, łącznie 249 462,27 EUR.

19 Pomiędzy datą doręczenia w celu skorzystania z prawa do bycia wysłuchanym a doręczeniem decyzji dotyczącej zapłaty upłynęło 13 dni.

20 Sopropé odmówiła zapłaty długu celnego, o którym ją powiadomiono w wyznaczonym terminie. Wniosła w dniu 8 września 2003 r. skargę do Tribunal Administrativo e Fiscal de Lisboa opartą w szczególności na naruszeniu zasady poszanowania prawa do obrony, z powodu wyznaczenia jej terminu niewystarczającego dla przedstawienia przez nią uwag. Sąd uznał jednak, że decyzja o nałożeniu cła była uzasadniona oraz że nie dostarczono żadnego dowodu, który mógłby ją podważyć. Sąd ten stwierdził ponadto, że prawo do obrony było respektowane, jako że został spełniony określony w LGF obowiązek wcześniejszego wysłuchania i postępowano zgodnie z procedurą kontroli podatkowej.

21 Sopropé wniosła odwołanie od tego wyroku do Supremo Tribunal Administrativo miedzy innymi na tej podstawie, iż sad pierwszej instancji nie zastosował w prawidłowy sposób zasady prawa do obrony w sposób, w jaki jest ona zagwarantowana w prawie wspólnotowym.

22 W ramach postępowania w sprawie odwołania Supremo Tribunal Administrativo postanowił zawiesić postępowanie i skierować do Trybunału następujące pytania prejudycjalne:

„1) Czy termin od 8 do 15 dni wyznaczony w art. 60 ust. 6 ordynacji podatkowej oraz w art. 60 ust. 2 przepisów uzupełniających do postępowania w sprawie kontroli podatkowej przyjętych przez rozporządzenie z mocą ustawy nr 413/98 z dnia 31 grudnia na wykonanie przez podatnika ustnie lub pisemnie prawa do wcześniejszego wysłuchania jest zgodny z zasadą prawa do obrony?

2) Czy termin 13 dni liczony od daty poinformowania importera wspólnotowego (w niniejszym przypadku małego przedsiębiorstwa portugalskiego działającego w sektorze obuwnictwa) przez organy celne o przysługującym mu terminie 8 dni na

wykonanie prawa do wcześniejszego wysłuchania dni do daty doręczenia decyzji nakazującej zapłatę cła przywozowego w terminie 10 dni naliczonego w związku z 52 transakcjami przywozu obuwia pochodzącego z Dalekiego Wschodu dokonanymi w ramach systemu preferencji ogólnych w okresie dwuipółletnim (od roku 2000 do połowy roku 2002) może zostać uznany za rozsądny termin na wykonanie prawa do obrony przez importera?".

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

23 W dwóch pytaniach prejudycjalnych, które należy rozpatrywać łącznie, sąd krajowy pyta Trybunał o to, czy termin 8 dni wyznaczony przedsiębiorstwu ma przedstawienie uwag odnośnie do projektu decyzji o nałożeniu a posteriori cła przywozowego w wysokości de 249 462,27 EUR dotyczącego 52 transakcji przywozu towarów, które miały miejsce w okresie dwuipółrocznym, jest zgodny z wymogami prawa wspólnotowego, a przede wszystkim z ogólną zasadą poszanowania prawa do obrony, w szczególności gdy decyzja został podjęta przez organy administracyjne w terminie 5 dni po upływie tego terminu.

Uwagi przedłożone Trybunałowi

24 Skarżąca w postępowaniu przed sądem krajowym przypomina, że z orzecznictwa Trybunału wynika, że zasada poszanowania prawa do obrony wymaga, aby każdej osobie, odnośnie do której zamierza się podjąć niekorzystną dla niej decyzję, umożliwiono skuteczne wyrażenie jej stanowiska (zob. w szczególności wyroki: z dnia 24 października 1996 r. w sprawie C-32/95 P Komisja przeciwko Lisrestal i in.,

Rec. s. I-5373, pkt 21; z dnia 21 września 2000 r. w sprawie C-462/98 Mediocurso przeciwko Komisji, Rec. s. I-7183, pkt 36; z dnia 12 grudnia 2002 r. w sprawie C-395/00 Cipriani, Rec. s. I-11877, pkt 51).

25 Następnie Sopropé twierdzi, że termin taki jak termin przyznany na podstawie LGF importerowi na wykonanie prawa do bycia wysłuchanym tylko wtedy może zostać uznany za zgodny z zasadą poszanowania prawa wspólnotowego, jeżeli umożliwia mu skuteczne wyrażenie swojego stanowiska. Twierdzi ona, że w okolicznościach takich jak w postępowaniu przed sądem krajowym wyznaczony jej termin nie był wystarczający.

26 Republika portugalska utrzymuje, że zasada poszanowania prawa do obrony nie powinna być stosowana do procedury wcześniejszego wysłuchania przewidzianej przez LGF. W rzeczywistości bowiem procedura ta jest wyrazem zasady uczestnictwa w procesie wydawania decyzji, a nie wyrazem prawa do wniesienia skargi. Ponadto z orzecznictwa Trybunału wynika w szczególności, a przede wszystkim z wyroku z dnia 2 października 2003 r. w sprawie C-176/99 P ARBED przeciwko Komisji, Rec. s. I-10687, że zasada prawa do wcześniejszego wysłuchania stanowi część praw obrony jedynie w ramach postępowania w sprawie nałożenia sankcji, które to postępowanie nie miało miejsca w sprawie przed sądem krajowym. W związku z tym Republika Portugalska uważa, że termin przewidziany w art. 60 LGF nie może być oceniany z punktu widzenia praw obrony. W związku z tym nie może być on postrzegany jako nierozsądny, ponieważ stanowi on kolejny środek zaskarżenia przewidziany przeciwko decyzji o opodatkowaniu, wzmacniając w ten sposób rzeczywistą możliwość wykonywania praw obrony.

27 Republika Portugalska dodaje, że w przypadku gdyby Trybunał uznał, iż do procedury wcześniejszego wysłuchania przewidzianej przez LGF należy stosować prawa do obrony, sporny termin w postępowaniu przed sądem krajowym jest zgodny z prawem wspólnotowym, ponieważ jest on zgodny z zasadą równoważności i skuteczności (zob. w szczególności wyrok z dnia 17 czerwca 2004 r. w sprawie C-30/02 Recheio — Cash & Carry, Zb.Orz. s. I-6051). Zdaniem tego państwa członkowskiego zasada równoważności jest przestrzegana, ponieważ LGF przewiduje identyczny termin dla wszystkich decyzji o poborze należności podatkowych, niezależnie od tego, czy opierają

się one na prawie krajowym czy prawie wspólnotowym. Do sądu krajowego należy ocena przestrzegania zasady skuteczności.

28 Republika włoska podnosi, że kodeks celny nawet nie przewiduje tego, że dłużnik musi być wysłuchany przed pobraniem od niego długu celnego. Opiera się ona na art. 245 tego kodeksu, aby podnieść, że przepisy dotyczące wprowadzenia postępowania odwoławczego należą do kompetencji państw członkowskich. Kolejno Republika Włoska stwierdza, że Trybunał powinien się ograniczyć do potwierdzenia zasady prawa pomiotu gospodarczego do bycia wysłuchanym zarówno w postępowaniu administracyjnym, jak i postępowaniu sporno-administracyjnym, zgodnie z uregulowaniem krajowym.

29 Komisja Wspólnot Europejskich zauważa, że z orzecznictwa Trybunału wynika, że przestrzeganie prawa do obrony wymaga, aby każdy adresat decyzji, która w odczuwalny sposób dotyczy jego interesów, miał prawo do bycia wysłuchanym, to znaczy do posiadania sposobności przedstawienia skutecznego przestawienia swego stanowiska, co wymaga przestrzegania rozsądnego terminu dla przedstawienia uwag (zob. w szczególności wyroki: z dnia 14 lipca 1972 r. w sprawie 55/69 Cassella Farbwerke Mainkur przeciwko Komisji, Rec. s. 887; z dnia 29 czerwca 1994 r. w sprawie C-135/92 Fiskano przeciwko Komisji Rec. s. I-2885; z dnia 13 września 2007 r. w sprawach C-439/05 P i C-454/05 P Land Oberösterreich i Austria przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-7141).

30 Komisja twierdzi, że decyzje o nałożeniu cła podjęte na podstawie kodeksu celnego mogą w odczuwalny sposób wpłynąć na interesy importerów, takich jak skarżąca w postępowaniu przed sadem krajowym, oraz że w związku z tym państwa członkowskie powinny zagwarantować prawo do obrony przy wprowadzaniu przepisów tego kodeksu dotyczących sposobów poboru należności celnych, pomimo iż brak jest w nim jakiegokolwiek przepisu dotyczącego prawa do bycia wysłuchanym.

31 Na tej podstawie wnosi, że termin taki jak przewidziany przez LGF jest zgodny z zasadą prawa do bycia wysłuchanym, o ile osoby, których interesy w odczuwalny sposób zostają dotknięte przez decyzje przyjęte w ramach prawa wspólnotowego, mają możliwość skutecznego przedstawienia swojego stanowiska dotyczącego tych decyzji.

32 Zdaniem Komisji do sądu krajowego należy ocena tego, czy zostały spełnione wymogi dotyczące przestrzegania prawa do obrony, zarówno w ramach prawa wspólnotowego, jak i krajowego, a następnie całościowa ocena okoliczności faktycznych leżących u podstaw postępowania przed tym sądem. Uważa ona, że sąd krajowy w celu orzekania co do przestrzegania prawa do bycia wysłuchanym może inspirować się kryteriami, które mogą zostać wyprowadzone z orzecznictwa Trybunału, to znaczy celem właściwych zasad wspólnotowych, złożonością okoliczności faktycznych i motywów leżących u podstaw danego orzeczenia, złożonością ram prawnych oraz możliwością ewentualnego złożenia wniosku o przedłużenie wyznaczonego terminu, a także możliwością przedstawienia dodatkowych uwag.

Odpowiedź Trybunału

33 Prawa podstawowe tworzą integralną część ogólnych zasad prawnych i Trybunał zapewnia ich przestrzeganie. W tym celu Trybunał opiera się na tradycjach konstytucyjnych wspólnych państwom członkowskim, a także na wskazówkach zawartych w międzynarodowych instrumentach dotyczących ochrony praw człowieka i obywatelstwa, z którymi państwa członkowskie są stowarzyszone lub z którymi współpracują (zob. w szczególności wyrok z dnia 6 marca 2001 r. w sprawie C-274/99 P Connolly przeciwko Komisji, Rec. s. I-1611, pkt 37).

34 Ponadto z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że Trybunał orzekający w postępowaniu prejudycjalnym powinien, jeżeli uregulowanie krajowe należy do zakresu zastosowania prawa wspólnotowego, dostarczyć wszystkie niezbędne elementy interpretacji konieczne dla oceny przez sad krajowy zgodności tego uregulowania

z podstawowymi prawami, których przestrzeganie zapewnia Trybunał (zob. w szczególności wyroki: z dnia 18 czerwca 1991 r. C-260/89 ERT, Rec. s. I-2925, pkt 42; z dnia 4 października 1991 r. w sprawie C-159/90 Society for the Protection of Unborn Children Ireland, Rec. s. I-4685, pkt 31).

35 Ponieważ pytania prejudycjalne dotyczą sposobów, w jaki organy krajowe powinny stosować wspólnotowy kodeks celny, Trybunałowi przysługuje kompetencja do dostarczenia sądowi krajowemu wszystkich elementów interpretacji koniecznych dla dokonania przez ten sąd oceny zgodności danego uregulowania krajowego z prawami wspólnotowymi, których zapewnia przestrzeganie.

36 Otóż przestrzeganie prawa do obrony stanowi ogólna zasadę prawa wspólnotowego, która powinna być stosowana, wówczas gdy organ administracyjny ma podjąć w stosunku do danej osoby decyzję, która wiąże się z niekorzystnymi dla niej skutkami.

37 Zgodnie z tą zasadą adresaci decyzji, która w sposób odczuwalny oddziałuje na ich interesy, powinni być w stanie skutecznie przedstawić swoje stanowisko odnośnie do elementów, na których organ administracyjny zamierza oprzeć swoją decyzję. W tym celu powinni oni dysponować wystarczającym terminem (zob. w szczególności ww. wyroki: w sprawie Komisja przeciwko Lisrestal i in., pkt 21; w sprawie Mediocurso przeciwko Komisji, pkt 36).

38 Obowiązek ten ciąży na organach administracyjnych państw członkowskich wówczas, gdy podejmują one decyzję należącą do zakresu zastosowania prawa wspólnotowego, nawet wówczas gdy właściwe prawo wspólnotowe nie przewiduje wyraźnie takiej formalności. Jeżeli chodzi o wdrożenie tej zasady, a w szczególności o terminy na wykonanie prawa do obrony, to należy stwierdzić, że jeżeli terminy te, tak jak w postępowaniu przed sądem krajowym, nie zostały określone przez prawo wspólnotowe, to należą one do zakresu prawa krajowego, o ile, po pierwsze, są takie same jak terminy, z których korzystają jednostki lub przedsiębiorstwa w porównywalnych sytuacjach w prawie krajowym, oraz po drugie, nie powodują one tego, że

wykonanie prawa do obrony przyznanego przez wspólnotowy porządek prawny staje się praktycznie niemożliwe lub nadmiernie utrudnione.

39 Sąd krajowy zastanawia się w związku z zasadą poszanowania prawa do obrony nad dwoma kwestiami, to znaczy, po pierwsze, nad tym, czy termin od 8 do 15 dni, taki jak termin zasadniczo przewidziany przez prawo krajowe na to, aby podatnik mógł skorzystać z prawa do bycia wysłuchanym, można uznać za wystarczający, oraz po drugie, czy w okolicznościach sprawy przed sądem krajowym trzynastodniowy termin, jaki upłynął pomiędzy chwilą, w której Sopropé uzyskał możliwość przedstawienia swoich uwag, a datą decyzji o nałożeniu cła, spełnia wymogi tejże zasady.

40 Odnośnie do pierwszej kwestii należy podnieść, że zazwyczaj, co jest zresztą stosowne, przepisy i uregulowania krajowe ustanawiają w ramach licznych istniejących postępowań administracyjnych, ogólne zasady dotyczące terminów. Ustanowienie takich zasad przyczynia się również do przestrzegania zasady równości. Do państw członkowskich należy ustalenie dla uregulowań krajowych, które objęte są zakresem zastosowania prawa wspólnotowego, terminów pozostających w związku, w szczególności ze znaczeniem, jakie mają dla zainteresowanych decyzje, które mają zostać pojęte, złożonością procedur i przepisów, które mają zostać zastosowane, liczbą osób, których decyzja może dotyczyć, oraz w związku z pozostałymi interesami ogólnymi lub prywatnymi, które powinny zostać wzięte pod uwagę.

41 Jeżeli chodzi o pobór cła przywozowego a posteriori, to należy stwierdzić, że termin, w którym podatnik może skorzystać z prawa do bycia wysłuchanym, który nie może być krótszy od 8 dni ani dłuższy od 15 dni, zasadniczo nie czyni niemożliwym lub nadmiernie uciążliwym wykonywania prawa do obrony przyznanego przez wspólnotowy porządek prawny. W rzeczywistości bowiem, przedsiębiorstwa, które mogą zostać objęte postępowaniem spornym przed sądem krajowym, są podmiotami zawodowo trudnią się przywozem. Ponadto właściwe uregulowanie wspólnotowe przewiduje, że przedsiębiorstwa te powinny być w stanie uzasadnić na potrzeby kontroli zgodność

z prawem wszystkich dokonanych przez nie transakcji. Wreszcie ogólny interes Wspólnoty Europejskiej, a zwłaszcza interes w poborze tych wpływów w jak najkrótszym terminie wymaga, aby kontrola mogła zostać przeprowadzona szybko i skutecznie.

42 Skarżąca w postępowaniu przed sadem krajowym podnosi przed tym sądem, że skorzystała jedynie z ośmiodniowego terminu na przedstawienie swoich uwag oraz że decyzja o nałożeniu cła została podjęta dopiero 13 dni po tym, jak została ona wezwana do przedstawienia uwag. Z tego też powodu sad krajowy wnosi do Trybunału o ustalenie, czy takie terminy są zgodne z prawem wspólnotowym.

43 O ile Trybunał nie ma na podstawie art. 234 WE kompetencji do stosowania zasady wspólnotowej do określonego sporu, a tym samym do dokonania kwalifikacji przepisu prawa krajowego według tej zasady, to jednak może on w ramach współpracy sądowej ustanowionej przez ten artykuł, na podstawie elementów akt sprawy, udzielić sądowi krajowemu takich elementów interpretacji prawa wspólnotowego, które mogą być dla niego przydatne przy ocenie skutków tego przepisu (wyroki: z dnia 8 grudnia 1987 r. w sprawie 20/87 Gauchard, Rec. s. 4879, pkt 5; z dnia 5 marca 2002 r. w sprawach połączonych C-515/99, od C-519/99 do C-524/99 i od C-526/99 do C-540/99 Reisch i in., Rec. s. I-2157, pkt 22; z dnia 11 września 2003 r. w sprawie C-6/01 Anomar i in., Rec. s. I-8621, pkt 37).

44 W tym zakresie należy stwierdzić, że wówczas gdy przepisy lub uregulowanie krajowe określają, tak jak to ma miejsce w przypadku przepisów mających zastosowanie w postępowaniu przed sądem krajowym, termin na przedstawienie uwag przez zainteresowanego w przedziale czasowym, do sadu krajowego należy upewnienie się, że termin indywidualnie wyznaczony w ten sposób przez organ administracji odpowiada szczególnej sytuacji danej osoby lub przedsiębiorstwa oraz że umożliwia on wykonanie przez nich praw do obrony przy poszanowaniu zasady skuteczności. W tym przypadku do tego sądu należy odpowiednie uwzględnienie okoliczności faktycznych właściwych dla danej sprawy. Jeżeli chodzi o przywóz dokonany z państw Azji, znaczenie mogą mieć

również czynniki takie jak złożoność danych transakcji, odległość czy też rodzaj stosunków zwyczajowo utrzymywanych z właściwymi organami miejscowymi. Podobnie należy uwzględniać również rozmiar danego przedsiębiorstwa oraz okoliczność, czy utrzymuje ono zwyczajowe stosunki handlowe z danym krajem.

45 Jeżeli chodzi o czynności kontrolne takie jak w postępowaniu przed sądem krajowym to należy podnieść, że stanowią one całość. W ten sposób postępowanie kontrolne trwające przez kilka miesięcy, obejmujące kontrolę na miejscu i przesłuchanie danego przedsiębiorstwa, którego oświadczenia są wciągane do akt, pozwala wnioskować, iż owo przedsiębiorstwo zna powody, dla których postępowanie kontrolne zostało wszczęte, oraz charakter zarzuconych mu okoliczności.

46 Również takie okoliczności, które pozwalają na stwierdzenie, że zainteresowane przedsiębiorstwo zostało wysłuchane, przy znajomości stanu sprawy, w trakcie postępowania kontrolnego, powinny zostać uwzględnione.

47 Do sądu krajowego rozpatrującego sprawę należy zbadanie, przy zastosowaniu owych różnych kryteriów, czy termin przyznany przez właściwy organ w ramach przedziału przewidzianego przez krajową ustawę, spełnia wyżej przypomniane wymogi prawa wspólnotowego.

48 Jeżeli chodzi o kwestię wpływu, jaki może mieć na sporną przed sądem krajowym decyzję okoliczność, że decyzja ta została podjęta w terminie 13 dni po tym, jak spółka została poinformowana o tym, że dysponuje ośmiodniowym terminem na przedstawienie swoich uwag, to należy dokonać następujących uściśleń

49 Zasada, zgodnie z którą adresat niekorzystnej decyzji musi mieć możliwość przedstawienia swoich uwag przed jej wydaniem, ma na celu umożliwienie właściwemu organowi skutecznego uwzględnienia wszystkich elementów mających znaczenie dla sprawy. W celu zapewnienia skutecznej ochrony danej osoby lub przedsiębiorstwa, zasada ta ma na celu również umożliwienie im skorygowania błędu lub podniesienia takich elementów dotyczących sytuacji osobistej, które przemawiają za jej przyjęciem, za jej nieprzyjęciem lub za taką czy inną treścią tej decyzji.

50 W tych okolicznościach przestrzeganie prawa do obrony oznacza — aby można było przyjąć, iż osoba korzystająca z tego prawa miała możliwość skutecznego przedstawienia swojego stanowiska — że organ administracji zapoznał się z całą wymaganą uwagą z uwagami zainteresowanej osoby lub przedsiębiorstwa.

51 Jedynie do sądu krajowego należy zbadanie, czy z uwagi na okres, jaki upłynął od chwili, w której dany organ administracji otrzymał uwagi, a chwilą, w której podjął on decyzję, można przyjąć, iż należycie uwzględnił on przekazane mu uwagi.

52 W związku z tym sądowi krajowemu należy odpowiedzieć, że jeżeli chodzi o nałożenie długu celnego w celu przystąpienia do poboru a posteriori należności celnej od przywozu, termin od 8 do 15 dni wyznaczony importerowi podejrzanemu o popełnienie przestępstwa celnego na przedstawienie uwag co do zasady jest zgodny z wymogami prawa wspólnotowego.

53 Do sądu krajowego rozpatrującego daną sprawę należy ustalenie z uwzględnieniem szczególnych okoliczności danej sprawy, czy termin rzeczywiście wyznaczony danemu importerowi skutecznie umożliwia mu wysłuchanie przez organy celne.

54 Sąd krajowy powinien ponadto zbadać, czy z uwagi na okres, jaki upłynął pomiędzy chwilą, w jakiej dany organ administracyjny otrzymał uwagi importera, a datą, w której podjął on decyzję, można przyjąć, że organ ten należycie uwzględnił przekazane mu uwagi.

W przedmiocie kosztów

55 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

1) **Jeżeli chodzi o nałożenie długu celnego w celu przystąpienia do poboru a posteriori należności celnej od przywozu, termin od 8 do 15 dni wyznaczony importerowi podejrzanemu o popełnienie przestępstwa celnego na przedstawienie uwag co do zasady jest zgodny z wymogami prawa wspólnotowego.**

2) Do sądu krajowego rozpatrującego daną sprawę należy ustalenie z uwzględnieniem szczególnych okoliczności danej sprawy, czy termin rzeczywiście wyznaczony danemu importerowi skutecznie umożliwia mu wysłuchanie przez organy celne.

3) Sąd krajowy powinien ponadto zbadać, czy z uwagi na okres, jaki upłynął pomiędzy chwilą, w jakiej dany organ administracyjny otrzymał uwagi importera, a datą, w której podjął on decyzję, można przyjąć, że organ ten należycie uwzględnił przekazane mu uwagi.

Podpisy